

Herstedøster Skoles læse- og sproghandleplan

1. Forord

På Herstedøster Skole er det centralt, at alle elever har så høj en faglighed som mulig og trives i sin dagligdag i skolen. Disse to vigtige principper er internt afhængige af hinanden, og vi har i mange år arbejdet målrettet på dette, bl.a. ved at arbejde med elevernes læse- og sprogkompetencer. Det vil vi fortsat gøre, hvilket understøttes af den kommunale skolestrategi - *Skole for alle*. Vi har udviklet denne lokale sprog- og læsehandleplan for Herstedøster Skole for at skabe rammen for vores kommende sprog- og læsearbejde internt i skolens organisation, men også for at synliggøre for elever, forældre og andre, hvad vores mål og forventninger er omkring sprog og læsearbejdet.

De overordnede politiske mål er vi alle forpligtet på – denne handleplan er vejen til målene. Handleplanen skal give os et fælles grundlag og bidrage til at binde skolen sammen, så børn og unge på Herstedøster Skole får de bedste forudsætninger for at opnå gode sprog- og læsekompetencer. Gode sprog- og læsekompetencer udvikles i et samspil af mange faktorer og skal styrkes af alle lærere i alle fag og ved en kvalificeret og sammenhængende indsats på alle klassetrin.

2. Vision for sprog og læsning:

Herstedøster Skole ønsker at skabe læring og trivsel for alle elever. Vi ønsker at eleverne uanset social – og sproglig baggrund udvikler deres faglige viden og skriftsproglige potentialer, således at de bliver i stand til at deltage aktivt i det samfund, de er en del af. Et vigtigt begreb i den forbindelse er literacy, som i relation til læsning og skrivning kan defineres således:

Literacy forstås som læsning, skrivning og sprog i forskellige modaliteter, der tilegnes, udvikles og anvendes af børn og unge i forskellige sammenhænge både i og uden for skolen. (Nationalt Videncenter for Læsning 2012 (Tidsskriftet Viden om læsning 12, 2012).

Man skal ikke træne sprog for at træne sprog, men skabe læringssituationer for eleverne, hvor det talte sprog, læsning og skrivning har en funktion og en hensigt. Sprogfærdighederne har en dannelsesfunktion, som gør eleverne klar til at deltage i den virkelighed de er en del af. Derfor skal eleverne lære at kunne læse alle tekster, også de digitale, med god forståelse. Kravene til skriftlighed er generelt stigende i samfundet, og da forskning viser at skrivning er med til at udvikle elevernes sprog og læsning, stræber vi efter at arbejde med udviklingen af læsning og skrivning som to ligeværdige komponenter, der gensidigt understøtter hinanden. Det er et arbejde, som ifølge Nye Forenklede Fælles Mål (2015) skal foregå i alle fag i hele skoleforløbet, og dette understøttes blandt andet ved øget fokus på inddragelse af den nyeste læringsteknologi.

Skolens læse- og sproghandleplan skal betragtes som et arbejdsredskab og en rød tråd for alle skolens lærere, pædagoger og faglige vejledere i forhold til undervisningen i læsning og skrivning i fagene. Samtidig skal den skabe en ramme for samarbejdet om læse-skriveundervisningen, således at den lever op til såvel de nationale som de kommunale mål for området. Læse- og sproghandleplanen er et internt, dynamisk værktøj, som løbende kvalificeres og ajourføres.

Alle elever kan blive dygtigere, og alle elever kan lære at læse og blive dygtige sprogbrugere. Læsning og sprogkendskab er hinandens forudsætninger – for at kunne lære, forstå og bruge læsningen funktionelt skal eleven have et stort ordkendskab. Og for at kunne udbygge antallet af ord og begreber man kender, kræver det, at man tilegner sig kendskab til og indholdsmæssig viden om nye ord og den sammenhæng, de indgår i. Dette sker ofte gennem en skriftsproglig tekst, altså via læsning af bogstaver. Men man kan også opnå ny viden på anden måde end gennem bogstaver, f.eks. ved at lytte til tekster eller at se på billeder.

For som elev at have lyst til at lære at læse og udvikle sit sprog, skal man føle sig anerkendt og have succesoplevelser.

Læsesyn

Når vi taler om læsning, skal dette således forstås ud fra et bredt perspektiv. Skolens læsesyn kan dækkes under begrebet ”et inkluderende læsebegreb”, hvor bl.a. IT, tekster i alle former og læsning via bevægelse indgår på lige fod med at læse tekster i en bog. Læsning er ikke kun læsning i traditionel forstand alene gennem at læse bogstaver, men læsning er også skriftlighed i aktiv form. Læsning og skriftsproglighed er to sider af samme sag.

Vi vægter, at skolens elever gennem skolegangen udvikler sig fra at være sikre afkodere til at være sikre til at indholdsforstå og videre til at blive sikre funktionelle læsere. Dermed lærer eleverne ikke kun Afkodning og Forståelse, men også at kunne anvende Funktionere - det de har læst. Derfor er Herstedøster Skoles

udgangspunkt for læsning denne "formel":

Læsning = **A**fkodning x **F**orståelse x **F**unktionalitet (Kilde: Albertslund Kommunes sprog- og læsehandleplan).

Sprogsyn:

Alle børn har mindst ét sprog, og på Herstedøster Skole har alle sprog status. At mestre sproglige kompetencer er ikke et spørgsmål om intelligens – kun et spørgsmål om at beherske et *sprog*. Det er en ressource at kunne flere sprog, fordi forskningen peger på, at når man behersker eller er ved at lære flere sprog, får eleven bedre meta-redskaber til at lære sprog generelt. Derfor opfordrer vi til at anvende alle de sprog, eleven, forældrene og lærerne har aktivt, såvel i SFO'en som i skolen, hvor sprog og opmærksomhed på sproget som redskab skal inddrages i læringen som et aktiv til udvikling af dansk som andetsproget.

Anerkendelse af sprog er anerkendelse af identitet. Sprogsynet er derfor vigtigt for vores værdisætning af elevernes status i skolen, og alle elever – uanset om man har ét eller flere sprog – er værdifulde på Herstedøster Skole.

Læsning:

Læsning vil sige at forstå skrevne meddelelser. Det er en aktiv meningssøgende proces, hvor læseren genskaber et forestillingsindhold på basis af en identifikation af tekstens ord og forhåndskendskab til tekstens begrebsverden.

Læse- og skrivefærdigheder er to sider af samme sag og de udvikles sammen (Kilde: Handlingsplan for sprog og læsning i Albertslund Kommune).

3. Mål for læsning og sprog

- at konsolidere og udvikle skolens læseindsats
- at gøre vore elever til glade og sikrere læsere
- at hæve niveauet for elevernes læsekompetencer målt ved test
- der arbejdes med særlig indsats for elever med læsevanskeligheder

4. Handleplan

- Afsætter resurser til uddannede læsevejledere i alle afdelinger
- Læse- og sprogkonferencer på alle årgange med deltagelse af læsevejleder og afdelingsleder
- Fagudvalg og styregruppe omkring dansk
- Læsebånd eller læsestunder
- Samarbejde mellem PLC og læsevejledere
- Arbejder struktureret med test og evaluering
- Deltager i kommunalt og lokalt læsevejledernetværk

5. Læsning og sprog indskolingen

0.-3. klasse:

Vi arbejder med udvikling af funktionel læsefærdighed så:

- eleverne lærer at læse på fonologisk og analytisk grundlag. Det betyder afkodning
- eleverne lærer at forstå det, de læser via sprogtilegnelse og læsestrategier
- eleverne har læselyst
- eleverne lærer at udtrykke sig mundtligt

Funktionel læsefærdighed er nødvendig for at forstå, bruge og reflektere over skrevne såvel som multimodale tekster med henblik på at opnå egne mål, at udvikle sin viden og sit potentiale og at kunne deltage i samfundslivet.

Derfor gør vi:

- Vi samarbejder om en styrkelse af den læseforberedende indsats på følgende tre fokusområder:
- Sprogforståelse – lytteforståelse og ordforråd
- Bogstavkendskab
- Sproglig opmærksomhed
- Den/de kommende 1. classes lærere underviser i 0. klasse et **antal timer** om ugen fra maj til sommerferien.

0.klasse:

Vi arbejder med:

Bogstavnavne, bogstavlyd og bogstavgrafem.

- Vokaler
- Konsonanter
- Rim og remser
- Sproglege
- Ordkendskab
- Bogstavkendskab: bogstavnavne, bogstavlyd og grafem
- Legelæs og skriv
- Højtlesning

Evaluering og vejledning:

Sprogscreening med "Vis hvad du kan"

Læseevaluering to gange årligt med sprogscreenings materialet: *Vis hvad du kan*.

Evalueringen styrker samarbejdet mellem børnehaveklasseleder og kommende dansklærer

sprogvejleder, læsevejleder og forældre.

Den kommende dansklærer underviser i et antal timer om ugen gennem hele året.

Der afholdes en årlig læse-/sprogkonference

1.klasse:

Vi arbejder med:

Systematisk læseindlæring på et lydbaseret og analytisk grundlag.

- Rim og remser
- Bogstavkendskab
- Afkodningsstrategier
- Skrivning af tekster med børnestavning i berettende teksttyper
- Lydret stavning
- Selvstændig læsning af lette tekster
- Sprogligt udviklende tekster
- Tekstforståelse
- Genrekendskab
- Sprogforståelse
- Ordkendskab
- Hukommelsesstrategier
- Forståelsesstrategier
- IT-baseret undervisning

Evaluering og vejledning:

Evaluering med Læseevaluering en gang årligt og sprogscreening med: *Vis hvad du kan*.
Læsehold til opsamling af elever i læsevanskeligheder.

Årgangsteamet skal afholde mindst et møde med "læsning" på dagsordenen sammen med afdelingslederen.

Vi ønsker læsende elever så tidligt som muligt.
Tidlig Indsats

Vi bygger på teamsamarbejdet mellem trinnets dansklærere,
læsevejleder og sprogvejleder
Vi inddrager af forældrene – 20 minutters daglig læsning

2. klasse:

Vi arbejder med:

Automatisering af læsningen.

- Afkodningsstrategier
- Skrivning af tekster i hovedsageligt berettende teksttyper
- Stavning
- Betingede lydrækkefølger
- Selvstændig læsning af lettere tekster
- Sprogligt udviklende tekster
- Automatisering
- Tekstforståelse
- Genrekendskab
- Sprogforståelse
- Ordkendskab
- Hukommelsesstrategier
- Forståelsesstrategier
- IT-baseret undervisning
- Begyndende faglig læsning

Evaluering og vejledning:

National test

Der afholdes læsekonference med læsevejleder, afdelingsleder og dansklærerne, hvor testen evalueres, og der udarbejdes handleplaner for elevernes videre læseudvikling

DVO test – slut 2.klasse

Årgangens lærere bliver enige om formidlingen af resultaterne til forældrene.

Læsehold til opsamling af elever i læsevanskeligheder

Vi bygger på team-samarbejdet mellem trinnets dansklærere, læsevejleder/sprogvejleder - inddragelse af forældrene.

Vi evaluerer og planlægger opfølgende indsats ved hjælp af Lene Møllers '*Tekstlæseprøve*'.

3.klasse:

Vi arbejder med:

Der arbejdes med konsolidering af læsningen, så børnene mestrer læsning funktionelt.

- Sprogligt udviklende tekster
- Automatisering
- Tekstforståelse

- Genrekendskab
- Sprogforståelse
- Ordkendskab
- Hukommelsesstrategier
- Forståelsesstrategier
- IT-baseret undervisning
- Begyndende faglig læsning
- Tydeliggørelse af læseformål
- Stilladsering af tekster
- Sætte egne mål – elevmotivation
- Vælge dækkende læsestrategier

Evaluerings og vejledning:

Læseevaluering 1 gang årligt

Opfølgning på DVO-test denne for at afdække evt. dyslektiske elever - Ordblindetest.nu.

Tekstlæseprøve af Lene Møller

Læsehold til opsamling af elever i læsevanskeligheder

Vi bygger på team-samarbejdet mellem trinnets dansklærere, faglærere, læsevejleder og inddragelse af forældrene.

SFO:

Mål- og indholdsbeskrivelse

Alle SFO'er skal til den 1. september 2018 have beskrevet læringsforståelse og pædagogiske mål – herunder mål for sprog og læsning – som en del af læse- og sproghandleplanen. Dette arbejde er samtidigt forberedende i forhold til forventet lovgivning om indholdsbestemmelse for SFO. Mål og indholdsbeskrivelse for SFO'en tænkes sammen med skolens undervisning.

Arbejdet med børnenes sproglige udtryksformer.

Gode sprog- og læsefærdigheder er afgørende for børnenes trivsel og for hvordan de klarer sig i livet generelt. Mangel på sproglige kompetencer er en ekskluderende faktor i det sociale fællesskab. Derfor har SFO et ansvar for, at alle børn inddrages i aktiviteterne om sprog og læsning – også de børn, der ikke opsøger det selv.

Begreberne sprog og læsning skal forstås bredt omfattende et bredt spekter af sproglige og skriftsproglige udtryksformer.

Børn lærer i alle sammenhænge og SFO er en oplagt ramme for barnets mulighed for at gøre sig erfaringer med sproglige udtryksformer i funktionelle sammenhænge. Her kan barnet udvikle kommunikative færdigheder i kommunikation med andre, som en del af leg og almindelige hverdagssituationer. For nogle børn er det af væsentlig betydning at opleve, hvordan færdigheder lært i skolen kan bruges i andre sammenhænge. Det er den voksnes opgave hele tiden at have øje for, hvornår sproglige aktiviteter, skrivning og læsning kan blive en naturlig del af den pædagogiske praksis.

Brug af bøger og litteratur og andre medier skal være en naturlig del af hverdagen.

Højtlesning har en særlig betydning for børnenes kendskab til skriftsprog og litteratur.

Det kræver, at der skabes rum, fred og tid til børnenes og de unges læsning. Der stilles i dag forventninger og krav om dokumentation af det pædagogiske arbejde. Det er oplagt at inddrage børnene heri. Udstyret med digitalt kamera, video og computer kan det være deres opgave at formidle hverdagens oplevelser og aktiviteter til forældre via opslag og nyhedsbreve.

Vi arbejder med:

- sproglige udtryksformer gennem forskellige genrer fx fortælling, rim og remser, sang, drama, tegneserier, multimediepræsentationer, interview, manuskripter, digte
- at anvende forskellige medier: bøger, film, video, it og multimedier
- forskellige virkemidler fx layout, skrift, illustrering
- at læse højt og fortæller for børnene.

6. Læsning og sprog på mellemtrinnet

4.-6. klasse

Den fortsatte læseundervisning handler om at udvikle elevernes sikkerhed og hastighed. Fokus ligger nu på læseforståelsen, og læsning anvendes i højere grad for at opnå viden. Den faglige læsning får større betydning, og faglig læsning er en opgave for alle skolens lærere. Det er derfor alle faglæreres ansvar, at give eleverne mulighed for at udvikle de læsestrategier og det ordforråd, der er relevant for netop deres fag.

Funktionelle læsefærdigheder er kundskaber, der er nødvendige for at kunne forstå, bruge og reflektere over skrevne og elektroniske tekster med henblik på at opnå egne mål, at udvikle sin viden og sit potentiale og at kunne deltage i samfundslivet.

Sprog og læsning er vigtige kulturteknikker, der bidrager til den alsidige personlige udvikling.

Vi arbejder med:

- at holde fortsat fokus på elevernes automatisering og konsolidering af læsefærdigheder
- at målrette læseforståelse og læseforståelsesstrategier
- ordforråd i alle fag
- faglig læsning i alle fag
- læselyst hvor læseundervisning og litteraturundervisning er integreret
- at implementere IT i undervisningen
- obligatoriske læsetest som værktøj i den løbende evaluering
- læseteknikker og læseformål
- læsehold for elever som er gået i stå i deres læseudvikling
- koordinering på årgangene om indhold og udvikling af læseundervisningen
- inddragelse af skolebiblioteket
- 20 min. læsning hjemme hver dag (i skole-hjem-samarbejdet vejledes forældrene i hvorledes de bedst støtter op om deres barns læseudvikling)

Evaluering og vejledning:

Der afholdes læsekonference med læsevejleder om den enkelte klasses læseresultater:

I 4. klasse testes (evalueres) klassernes læsning med "tekstlæseprøven" inden jul. Der afholdes efterfølgende læsekonference omkring den enkelte klasse. I foråret gennemføres den obligatoriske nationale test i dansk for 4. klasse. Der afholdes efterfølgende læsekonference med årgangsteamet.

I 5. klasse testes klasserne med den frivillige nationale test i dansk for 4. klasse. Testen gennemføres inden jul. Der afholdes efterfølgende læsekonference omkring den enkelte klasse.

I 6. klasse testes (evalueres) klassernes læsning med "tekstlæseprøven" den frivillige nationale test i dansk for 6. klasse. Testen gennemføres inden jul. Der afholdes efterfølgende læsekonference omkring den enkelte klasse.

Dyslektiske elever og særligt læsesvage elever tilbydes særligt tilrettelagt læseundervisning i Villaen.

7. Læsning og sprog i udskolingen

7.-9. klasse afrunder vi arbejdet med læsning

Faget afsluttes med Folkeskolens afgangsprøve, herunder en prøve i læsning og retskrivning, en prøve i skriftlig fremstilling og en prøve i mundtlig dansk.

Vi arbejder med:

- centrale arbejdsområder: læsehastighed, læsesikkerhed, læselyst og læsevaner
- skønlitterær og faglig læsning af såvel trykte som elektroniske tekster samt multimodale tekster
- at eleverne udvikler deres selvstændige læsning, så de læser stadig mere krævende tekster flydende og med god forståelse.

Nye fag – nye ord, begreber og teksttyper

I udskolingen får eleverne nye fag som fysik/kemi, biologi, geografi, samfundsfag, samt 2. fremmedsprog (tysk eller fransk).

I de nye fag lærer eleverne at afkode og forstå forskellige typer tekster med nye faglige ord og begreber. Eleverne får kendskab til de enkelte fags genrer og teksttyper. Derved arbejder eleverne henimod at finde de bedst mulige læsemåder og læseforståelsesstrategier.

De læseerfaringer, eleven har med sig fra tidligere år, optræder nu med forskellig betydning i forskellige fag.

Inden for allerede kendte fag som kristendomskundskab, historie, matematik og dansk m.fl., møder eleverne større krav til læsning og forståelse.

Genreopdagelse

I udskolingen arbejder vi kontinuerligt med genre og genrekendskab.

Eleverne bevæger sig fra brug af hverdagsprog til brug af fagsprog og lærer således de forskellige fags

sprog og genrer at kende.

Genrepædagogik handler om at kunne vejlede/stilladsere tekster for eleverne såvel i sprog som i genre. Eleverne arbejder aktivt med sproget og strukturen i teksterne. Det udvikler deres kompetencer og viden om sprogbrug inden for forskellige genrer, så de lettere kan læse, forstå og selv skrive varierede tekster ud fra konteksten.

Notatteknikker

Eleverne skal mestre en vifte af forskellige notatteknikker i forbindelse med læsningen. Notatteknikker er bl.a. stikord, brainstorm, mindmap, dobbeltnotat, kolonnenotat, selvstændige kritiske notater f.eks. i margenen, lognotater m.v.

Hypertekster

Eleverne læser i stigende grad tekster på internettet og producerer selv multimediepræsentationer, hvor forskellige udtryksformer og teksttyper indgår. De skal kende dens opbygning og elementer for at kunne orientere, søge og sortere informationer, de finder på nettet. Elevernes læseforståelse udvides, så de udvikler en forståelse af en hypertext og dens enkelte elementer.

Multimodale tekster

Eleverne lærer, hvordan forskellige typer tekster kan interagere med hinanden på forskellige måder for herefter at kunne navigere i multimodale tekster i såvel bog som på nettet.

Evaluerings og vejledning:

Der afholdes læsekonference med læsevejleder om den enkelte classes læseresultater:

I 7. klasse testes (evalueres) klassernes læsning med den frivillige nationale test for 6. klasse inden jul. Der afholdes efterfølgende læsekonference omkring den enkelte klasse.

I 8. klasse testes klasserne med den frivillige nationale test i dansk for 8. klasse. Testen gennemføres inden jul. Der afholdes efterfølgende læsekonference i årgangsteamet. I foråret gennemføres den obligatoriske nationale test i dansk og der afholdes læsekonference omkring den enkelte klasse.

8. Procedure for udredning og handleplan for dyslektiske/ordblinde elever

Proceduren er affødt af Notat om kommunal procedure for testning af elever med dyslektiske vanskeligheder af 14. dec. 2015.

Elever som mistænkes for dysleksi/ordblindhed i indskolingen:

Ved mistanke om dyslektiske/ordblinde vanskeligheder foretages en indledende læseundersøgelse af testlærer/læsevejleder.

En læseundersøgelse omfatter:

- Læseevaluering
- Ordblinderisikotesten 0. og 1. klasse
- DVO-test slut 2. klasse
- Evt. delprøver fra Testbatteriet i 3 klasse.
- Fra foråret 3. klasse tages stilling til om eleven skal testes med Ordblindetest.nu (se procedure for mellemtrinnet)

Elever som diagnosticeres tilbydes 2x20 minutters individuel læseundervisning om ugen.

Elever som mistænkes for dysleksi/ordblindhed på mellemtrinnet:

Ved mistanke om dyslektiske/ordblinde vanskeligheder foretages en indledende læseundersøgelse af testlærer/læsevejleder.

En læseundersøgelse omfatter:

- Tekstlæseprøver Læsemåleren/ IL- læseprøver
- Elbros ordlister
- Evt. delprøver fra Testbatteriet

På baggrund af denne indledende læseundersøgelse tages stilling til om eleven skal testes for ordblindhed med Ordblindetest.nu

- Inden Ordblindetesten udføres indhentes en bemyndigelseserklæring
- Der udarbejdes en handleplan/evaluering på baggrund af læseundersøgelsen af skolens testlærer/læsevejleder
- Handleplanen/evalueringen formidles til eleven, forældre, team og ledelse og lægges i elevens mappe p.t. i SkoleIntra

- Der udarbejdes en handleplan på elever, som placerer sig i det røde/gule område i Ordblindetest.nu. Handleplanen udarbejdes i skabelonen som er udarbejdet af PPR, og fremsendes senest 2 mdr. efter læseundersøgelsen til PPR.
- Handleplanen lægges i elevens mappe i SkoleIntra og formidles til forældrene.

- Elever som i indskolingen har resultater i det gule område af Ordblindetesten.nu vurderes i starten af 4. klasse, for at afdække om eleven har behov for læsekursusforløb i villaen. I vurderingen kan evt. indgå læseprøver eller retestning med Ordblindetesten.nu
- Elever med dyslektiske vanskeligheder, som er diagnosticeret i indskoling tilbydes læsekurser på mindre hold i villaen. Inden kursusstart udarbejdes handleplan for forløbet. I forbindelse med tilrettelæggelse af undervisningen/evalueringen, tages en læseprøve med f.eks. Læsemåleren. Både hjemmet og klassens kontaktlærer informeres om tilbuddet. Handleplan/evaluering lægges i elevens mappe p.t. i skoleIntra.
- Elever som diagnosticeres som ordblinde indmeldes på databasen Nota.
- Elever som diagnosticeres som ordblinde tilbydes evt. et kursusforløb i Appwriter

Elever som mistænkes for dysleksi/ordblindhed i udskolingen:

Ved mistanke om dyslektiske/ordblinde vanskeligheder foretages en indledende læseundersøgelse af testlærer/læsevejleder.

En læseundersøgelse omfatter:

- Tekstlæseprøver IL- læseprøver evt. IL-ungdom
- Elbros ordlister
- Evt. delprøver fra Testbatteriet

På baggrund af den indledende læseundersøgelse tages stilling til om eleven skal testes med Ordblindetest.nu (se procedure for mellemtrinnet).

- Elever som diagnosticeres som ordblinde indmeldes på databasen Nota.
- Elever som diagnosticeres som ordblinde tilbydes evt. et kursusforløb i Appwriter.

9. Sprog- og læsehandleplan – Dansk som Andetsprog (DSA)

Elevernes ordforråd er en væsentlig forudsætning for udvikling af funktionelle læsefærdigheder.

Både antallet af ord, som eleverne kender, og kvaliteten af elevernes kendskab til det enkelte ord har betydning for elevens læseforståelse og et stort og varieret ordforråd er derfor afgørende for, at eleverne kan læse for at lære i alle fag.

Og sproget er centralt i alle fag også når man f.eks. skal lære matematik og fysik. For at alle lærere og pædagoger kan få viden om hvordan de bedst muligt kan støtte den enkelte elev i at få stærke sproglige kompetencer skal alle elever, der taler flere sprog end dansk, tage den nationale test i hhv. 4. - 5. - 6. og 7. klasse samt i 8. klasse for de elever, der har klaret sig under middel eller er nye på skolen.

Elever, der taler to eller flere sprog i hjemmet, har generelt nogle særlige kompetencer. For når man bruger flere sprog i sin dagligdag, bliver man ofte rigtig dygtig til at arbejde med sprog. Elever med flere sprog skal støttes til at bruge disse særlige kompetencer, så de kan blive så dygtige i dansk som andetsprog som muligt.

Indskolingen:

Resurser og organisering:

- Vi afsætter ressourcer til DSA-lærerne i afdelingen.
- Sprogvejlederen deltager i de kommunale netværksmøder.
- Sprogvejlederen screener eleverne i 0. og 1. klasse.
- Sprogvejlederen holder årligt konference med 0. Og 1. klasseteamet.

Derfor gør vi:

Alle lærere:

- Videreudvikler ordkendskab og begrebsdannelse.
- Arbejder med tilegnelse sig forståelsesstrategier.
- Lærer eleverne at læse og skrive aktivt meningssøgende.

DSA-lærerne:

- Taler med eleverne om ord og handlinger før, under og efter oplæsning og inddrager deres viden om verden (baggrundsviden).
- Lader eleverne selv fortælle og genfortælle historier.
- Inddrager eleverne i (gen)fortællingen af historien – bruger dialogisk læsning og stiller åbne spørgsmål på og mellem linjerne.
- Arbejder med forskellige genre.

- Taler om ords betydning – finder overbegreber, modsatte ord (antonymer) or ord, der betyder det samme (synonymer).
- Lader eleverne gætte på ords betydning og definer ord ved hjælp af andre ord.
- Leger med orddannelse (morfemer) og syntaks.
- Lade ord være tydelige i klassen.
- Give eleverne rig mulighed for at anvende sproget i tale og skrift.

Mellemtrinnet og udskolingen:

Resurser og organisering:

- Vi afsætter resurser til DSA-lærere i afdelingerne
- DSA lærerne deltager i lokale og kommunale netværksmøder.
- DSA lærerne gennemfører den nationale test i DSA med de to-sprogede elever
- DSA lærerne laver individuelle handleplaner for de elever, der har behov for særlig indsats eller fokus. Handleplanerne formidles til eleven, lærerne og forældrene og lægges i elevens mappe.
- DSA lærerne laver kursusforløb og understøtter elever og lærere i klassen.

Derfor gør vi:

Alle lærere:

- Arbejder bevidst med ord- og begrebsdannelse i alle fag.
- Organisere undervisningen, så eleverne er så aktive som muligt ved at bruge par og gruppearbejde
- Lære eleverne at bruge opslagsværker, også IT-baserede, og spørge til ukendte ords betydning

DSA-lærerne:

- Følger med i og understøtter det, klassen arbejder med.
- Arbejder med Sprogkufferten og specielt de 8 ordklasser, da dette er basis for at forstå sprogets opbygning og for at kunne lære fremmedsprog, men også med de forskellige led og sprogets syntaks.
- Arbejder med den digitale ordbog og ordbogsopslag og hvad det kan give af viden.
- Arbejder med talemåder, ordsprog og ord og begreber.
- Arbejder med de forskellige genrer.
- Arbejder med forskellige tekster og tekstforståelse f.eks. med udgangspunkt i materialet d'dansk, hvor eleverne har fokus på at huske det som står skrevet tydeligt i teksten, læse det der står mellem linjerne, at trække på deres viden og erfaring for at forstå teksten.
- Arbejder med almen dannelse og hvad der sker ude i verden, demokrati og det at respektere hinandens synspunkter. Ser f.eks. Ultrant og øver os i at forklare og sætte ord på det vi har set.
- Arbejder med kulturforståelse - sammenligning af dansk kultur og elevens kultur med fokus på

ligheder.

- Arbejder med dialogisk læsning. Hvor vi arbejder med før læsning, under læsning og efterlæsning. Når bogen er læst taler vi om indholdet, og forsøger at bruge nogle af de nye ord, vi har læst i vores forklaring.
- Arbejder med elevens personlige ordmappe.
- Arbejder med konkrete oplevelser, tager ture ud af huset til fx et supermarked eller i de forskellige faglokaler på skolen og taler om de konkrete ting i faglokalerne
- Inddrager film og samtaler herom (personkarakteristikker, berettermodellen mv.)

10. Læse- sprogvejledernes rolle og funktion på Herstedøster Skole

En vejleder på Herstedøster Skole:

- er skolens pædagogiske faglige specialist og sparringspartner på området
- skal være en didaktisk vejleder for lærere og ledelse i det daglige arbejde både ved at være opsøgende og stille sig til rådighed for kollegaer, forældre m.v.
- er eventuelt testlærer, men primært test-vejledere og testadministratorer i.f.t. kolleger med anvisninger på, hvornår testene skal gennemføres, hvordan de skal gennemføres, en opfølgende didaktisk samtale med teamet om hver elevs sprog- og læsestandpunkt, samt sikre at man følger den enkelte elevs udvikling over år

Det er vejledernes opgave at understøtte læse/sprogundervisningen på skolen. Vejlederne er lærernes vejledere i forbindelse med testning og tolkningen af disse tests, og på baggrund af dette arbejde bistår de lærerne med at udarbejde handleplaner for læse/sprogundervisningen i den enkelte klasse. Vejlederne er ledelsens konsulenter i forbindelse med skolens læse/sprogpolitik og handleplaner.

Læse/sprogvejlederne:

- Iværksætter screeninger.
- Evaluerer/vurderer prøverne.
- Deltager i udarbejdelsen af handlingsplaner.
- Deltager i klasse- og team konferencer.
- Medvirker til at den generelle læseundervisning på Herstedøster Skole har en høj kvalitet.
- Deltager i den/de **årlige klasse-læse-konferencer**.
- Fokus på skolens samlede læseindsats.
- Drøftelse af resultater og tiltag
- Drøftelse af individuelle handleplaner for elever med særlige skriftsproglige problemer

Læsekonferencen bygger på lærerteamets iagttagelser, de læsefaglige prøver, eventuelle individuelle prøver og den læsefaglige viden hos lærerteamet og læsevejlederen. I konferencen deltager: klasseteamet/årgangsteamet, læsevejlederen, evt. ressourcelærer(e) og afdelingsleder.

11. Testplan læsning og sprog

Tidspunkt	Klassetrin	Prøve	Ansvarlig
August.-september	0. klasse	Læseevaluering: Store bogstaver, Vokaler og Find billedet (Rambøll/digitalt sprogvurderingsmateriale - Vis hvad du kan)	Læsevejleder Sprogvejleder
Oktober-december	5. klasse	Frivillig national test: Dansk/læsning 4. klasse	Faglærer
	6. klasse	Frivillig national test: Dansk/læsning 6. klasse	Faglærer
	7. klasse	Frivillig national test: Dansk/læsning 6. klasse	Faglærer
	4. – 7. klasse	National Test i dansk som andetsprog - alle tosprogede elever	DSA lærer
	8. klasse	Frivillig national test: Dansk/læsning 8. klasse	Faglærer
	8. klasse	National Test i dansk som andetsprog - tosprogede elever, der i seneste test scorede under middel	DSA lærer
December	1. klasse	Læseevaluering: Ordlæs	Faglærer
	4. klasse	SL 60	Læsevejleder/faglærer
Januar - februar - marts	2. klasse	National Test: Dansk/læsning	Faglærer
	4. klasse	National Test: Dansk/læsning	Faglærer
	6. klasse	National Test: Dansk/læsning	Faglærer
	8. klasse	National Test: Dansk/læsning	Faglærer
April/maj	0.klasse	Læseevaluering: Alle bogstaver, Find Billedet og Forlyd/rimdel (Rambøll/digitalt sprogvurderingsmateriale - Vis hvad du kan. Tosprogede elever med behov for basisdansk eller supplerende DSA-undervisning	Læsevejleder Sprogvejleder
	1.klasse	Læseevaluering: Ordlæs, Orddiktat (Rambøll/digitalt sprogvurderingsmateriale - Vis hvad du kan)	Faglærer Sprogvejleder
Juni	2. klasse	DVO nonords-test (alle elever)	Læsevejleder

12. Indsatser og tiltag i skoleåret 2018-19

Fælles:

- Dansk fagudvalg – alle dansklærere
- Styregruppe for Dansk, fagudvalgsformand fra afdelingerne, afdelingsleder og læse- og sprogkonsulent.
- Skolens testplan og læsekonferencer implementeres og kvalificeres.
- PLC har læsning som fokusområde

Indskoling:

- Særligt fokus på læseindlæring, Knæk koden
- Kortere skoledage: To-lærerordning og holddeling i dansk/mat.

Mellemtrin:

- Læsebånd, materiale: "Flydende læsning" af Gertrud Brandt
- Sprog og læsning i alle fag, materiale: "Faglig læsning på mellemtrinnet" af Mette Baden Henriksen, Martin Holm
- Kortere skoledage: To-lærerordning og holddeling i dansk/mat.

Udskoling:

- Læsebånd
- Fælles fokus på indhold og genreforståelse
- Sprog og læsning i alle fag
- Kortere skoledage: To-lærerordning og holddeling i dansk/mat.